

yvirhøvur kundi vera møguligt innan fyrri grundlógarmarkíð, og at fáa skipanina so nær sum gjørligt at uppfylla tey ynski og krøv, sum Føroya lögting einmælt samtykti hin 21. mars 1947.

Tingsins samtykt og uppskot. Lóggávuvaldið.

Tingið ynskti lóggávuvald í teim økjum, ið tað yvirtók ta figgarligu, siðmenniligu og umsitingarligu ábyrgdina.

Hetta krav og ynski er fullt út framt í fyriliggjandi uppskoti.

Semja er um, at tingið sambært lóg, ið skal verða samtykt av Føroya lögtingi og danska rikisdegi og Danakongi, skal fáa hetta óskerda lóggávuvald.

Fólkaflokksins lögfróðingar og onkur danskur cand juris siga, at grundlógin forðar fyrri, at hetta kann lata seg gera. Leggið til merkis, at eisini fólkaflokksmenn skjóta til, at grundlógin forðar Føroyingum í hesum føri.

Loyvi mær at siga, at eg leggi ikki so nógv í hesar lögfróðingar.

Á samráðingarfundi var frá danskari síðu — einmælt — vist á, at størstu lögfróðingar í Danmørk sum professararnir Ross og Poul Andersen høvdu kannað spurningin — og teir sögdu, at tað bar væl til at geva Føroya lögtingi lóggávuvald á henda hátt.

Eg liti á hesar menn. Eg liti á, at tá ið hesir menn, allir flokkar á danska rikisdegi, rikisstjórnin — ið kann stillast fyrri rikisrátt, um hon handlar imóti grundlógini — og tá ið harafrat danski kongurin vil leggja navn til og taka ábyrgd fyrri haldgóðskuni í hesum lögtingsins lóggávuvaldi, at lóggávuvaldið tá eisini er ein órongilgur veruleiki.

Tað verður harnæst eisini hildið fram av málstøðumonnunum av hesi skipan, at rikisdagurin og kongur kunnu taka lóggávuvaldið aftur við at gera eina nýggja lóg.

Hetta er ein tonktur møguleiki, sum aldri hendir.

Skulu vit fara at seta Danatjóð so langt niður um minsta mark fyrri at kunna teljast millum mentatjóðir, at hon fer at valdtaka eina litla tjóð sum Føroya tjóð og bróta tað orð og tey lyfti, sum eru givin av einum sameindum rikisdegi, einari sameindari rikisstjórn og Danakongi danska fólksins vegna.

Nei!

So langt niður seti eg ikki Danir.

So langt niður vil eingin Dani droyma um, at Danmørk skal søkka, so langt niður í mentun og metan millum nord-

urlanda brøðrafólk, millum alheims tjóðir.

Og skuldu Danir fallið so langt, so er í somu stund sáttmálin allur dottin burtur, og — við tað, at Danir ásannaðu semjuna um ta nýggju stjórnarskipanina at henda millum tvinni javntstillað fólk — tá stendur Føroyingum frítt, um teir vilja vera longri saman við Dönnum ella fara úr felagsskapinum.

Harafrat er at leggja at lógin jú eisini skal samtykkjast av Føroya lögtingi, og tí ikki uttan brot uppá almennan mannarætt kann avtakast uttan samtykt av Føroya lögtingi.

Lóggávuvaldið hevur sostatt hollan og fastan grundvöll at standa á, og tað sum av fólkaflokksmonnum verður fært imóti tí, er fullkomiliga ógrundað.

Føroyska flaggið skrásett og eina-ráðandi fyrri skip okkara.

Tingsamtyktin kravdi føroyskt flagg.

Hetta krav fáa vit uppfyllt. Á landi verður flaggfrelsi, men á havinum verða skip, ið eru skrásett í Føroyum, einans at föra føroyskt flagg.

Tað liggur heilt í hondum Føroyinga sum eitt sermál at avgera flaggspurningin uttan fyrri statsins egnu skip. Danski státtur ræður sjálvandi yvir hvørjum flaggi tey skula flagga við.

Málspurningurin loystur.

Kravt varð, at føroyskt mál skuldi verða hövuðsmál, men at danskt skuldi lærast væl og kunna nýtast í almennum føri í Føroyum.

Hetta lögtingsins ynski er óbroytt upptikið í uppskotið. Málspurningurin er sostatt hervið loystur með alla væl og virðiliga, og máltrætan úti av verðini Dönnum og Føroyingum til heiður og sóma.

Vit fáa egði landastýri.

Lögtingssamtyktin kravdi, at vit fingi okkara egna landastýri, og at vit sjálvir avgjördu, hvussu skuldi verða skipað eins og hvussu staðfestingin av lögtingsins lógum skuldi fara fram.

Um hetta er full semja frá danskari síðu.

Vit hava fingið okkara ynski í hesum føri fullt út uppfyllt.

Fáa rætt tíj at ráða at kalla øllum her á landi, um vit taka ta figgarligu ábyrgdina.

Tingsamtyktin kravdi fastleggjan av felags- og harvið eisini av sermálum.

Í fyriliggjandi uppskoti hava vit ikki einans fingið hetta, men vit hava fingið rætt til — ein-

siðugt — at avgera, hvat ið vit skulu yvirtaka, nær ið vit skulu yvirtaka tað.

Ein meiri vinarligan hátt at yvirtaka eitt sjálvstýri uppá kann eingin hugsa sær. Ja, hann er einastandandi í verðaldarsøguni og Dönnum til hin allra-størsta heiður. Føroyingum er hervið givið høvi til at vaksa »organiskt« í síni sjálvstýris-stremban. Og tað er bert ein tilíkur vøkstur, ið kann tola livsins stormar og ofta hörðu ágangar.

Tey öki, ið vit hava rætt til at yvirtaka, eru at kalla öll ið nerta við okkara heimaliv og vinnuliv, alt viðvikjandi landbúnaðinum, alt viðvikjandi sjóvinnuni og lóggávuni viðvikjandi økjum á havinum innan fyrri sjómarkið.

alt viðvikjandi teirri socialu forsgorini,

alt viðvikjandi hospitals-, sjúkra- og heilsuskipanini (Sundhedsvesenet),

alt viðvikjandi vega- og havna-bygging,

alt viðvikjandi idnaði og virkjum á landi,

alt viðvikjandi skamtan og handilsskapi í Føroyum,

alt viðvikjandi arbeiði og arbeiðsrættindum og víðurskiftum arbeiðsgevara og arbeiðara, reiðara og fiskimanna og statla millum í síni heild,

alt viðvikjandi fugla- og djóralivi her á landi,

alt viðvikjandi beinleiðis og óbeinleiðis skattan av okkum o. s. fr.

Samráðingarnar við útlandið.

Lögtingssamtyktin ynskti, at vit skuldu fáa mann í uttan-rikisministerið.

Hetta er fingið.

Kravt varð, at vit skuldu kunna seta vinnulivsumbóðsmenn í teim londum, vit høvdu stórar vinnulivsinteressur, eins og at vit skuldu kunna senda menn og nevndir til onnur lond fyrri at samráðast viðvikjandi okkara vinnulivs- og handilsinteressum.

Viðvikjandi hesum eru rikisstjórnin og umboðsmenn fyrri teir donsku politisku flokkarnar og meirlutla í teirri føroysku sendinevndini komnir ásamt um — sambært uppskotið,

at hin føroyska fiskakvotan í Bretlandi skal verða hildin uttan fyrri ta donsku fiskakvotuna, at samráðingar um okkara ferskfiskakvotu skula verða havdar beinleiðis millum Føroyingar og Bretar eins og í 1946 og síðan tá,

at í samráðingum við onnur lond um føroyskar handils- og vinnulivsinteressur skulu umboðsmenn fyrri Føroyingar lut-taka saman við Dönnum.

Hetta er eftir minum tykki ein ógvuliga góð skipan.

Ferskfiskasöluna orðna vit sjálvir, har er eingin býttishandil. Men tá ið vit skulu samráðast um t. d. salt- og klippfiskasölu í Italiu, Grikkaland, Spaniu og Portugal og aðrastaðni verður okkara maður ella okkara menn at vera saman við danska uttanrikisumboðnum og fáa alla ta hjálp, sum Danmark kann veita okkum við at átaka sær at keypa súðurlenskar vörur, fyrri at vit kunna sleppa av við okkara fisk.

Í tilíku samráðingum er tað eyðsæð, at vit eru nógv betri farnir, at vit eru saman við Dönnum, enn um vit sötu ein-samallir við lítum og ongum evnum at kunna gera aftur-imótikeyp — »kompensasjon«.

Vit gera Dönnum eina tænastu við at veita teimum valuta at keypa fyrri, og teir gera okkum ta stóru tænastu at keypa fyrri okkara fisk.

Mentunarliga sæð koma vit sambært uppskotið at eiga somu rættindi í Danmørk hereftir sum áður.

Eisini búliga og socialt. Skúlar, hospitalir, ymsir stovnar og hjálparmið o. t. standa okkum til nýtslu ájavn við Danir. Har, sum vit hava haft fyriminin sambært ymsar samtyktir og ásetanir av monnum, felögum og rikisdegi, vilja vit framvegis koma at eiga hesi fyrimunar-rættindi.

Eg havi her í hövuðslutunum lýst frá uppskotinum og meirlutastøðuni.

Eg kenni meg visan í, at Føroyingar við hesum uppskoti sum grundarlag fyrri einari framtíðar samvinnu við Danir hava loyst ta nationalu trætuna og fingið atstøður til at stjórna okkara landi undir friastu og bestu korum, ið vit kundu hava vónir um at vinna.

Ein og hvør sáttligt og ærligt hugsandi Føroyingur má ásanna tað, sum eg áður havi sagt, at ein av mælastu fólka-flokksmonnum segði við meg, aftaná at hann hevði lisið uppskotið:

»Tað er gott,« segði hann, »og gevur okkum ívaleyst at takast við fyrri langar tíðir.«

Eg kann tí meirlutans vegna geva uppskotinum tað besta viðmæli.

FØROYSK
grønsápa
er tann besta